

Uwagi o zasadach funkcjonowania państwowych służb geologicznych w krajach Unii Europejskiej

Tadeusz Marek Peryt¹

Remarks about principles of operation of national geological services in countries of the European Union.
Prz. Geol., 66: 547–550.

Abstract. Most western geological surveys, and in particular European Union countries and the USA, focus on public-good science for government, and research to understand earth and environmental processes, in order to supply neutral and independent advice and information about all geoscientific and natural resources issues to the government and society. In contrast, the current draft law on the Polish Geological Agency aims at introducing coherent hydrogeology and geology management as well as implementation of state policy in the field of resources security. Thus, the conclusion that the Polish Geological Agency is an analog of geological surveys, existing in many other developed countries, is absolutely unjustified.

Keywords: geological surveys in EU, Polish Geological Institute – NRI

Problematykę odnoszącą się do zasad funkcjonowania państwowej służby geologicznej w Polsce zdominowały w ostatnich publikacjach na łamach *Przeglądu Geologicznego* aspekty prawne (np. Wolska, 2018; Osiejewicz, 2018). Celem niniejszego artykułu nie jest wdawanie się w rozważania ich dotyczące, lecz skoncentrowanie się na istocie rzeczy, którą bez wątpienia jest natura służby geologicznej (zob. Peryt, 2018), a także na pewnych tej natury implikacjach. Zagadnienie to było poruszane w publikacjach, które ukazały się na łamach *Przeglądu Geologicznego* dwie dekady temu (np. Podemski, 1993, 1998; Kozłowski, 1994, 2000; Graniczny, 1996; Jaworowski, 1998, 1999; Peryt, 1998; Narkiewicz, 2001; Koźma, 2002) – nie są one najwidoczniej znane Osiejewicz (2018). Jak świadczy spis literatury przez nią cytowanej, cała wiedza na temat natury służby geologicznej, a także historii badań prowadzonych przez PIG, pochodzi z jednej publikacji (Jędrysek, 2008). Jej autor opisał w publicystycznym tekście swoje interpretacje (sam zastrzegł, że praca nie ma profilu naukowego), które niestety są traktowane jako fakty. Przykładem może służyć bardzo odległa od prawdy konstatacja, iż: *w trakcie dalszej ewolucji PIG rozwijał się głównie w kierunku badań podstawowych*. Tym bardziej dziwi kategoryczność pewnych zdumiewających diagnoz Osiejewicz (2018), dotyczących PIG-PIB, typu: *struktura ukształtowana historycznie w dość przypadkowy sposób*.

Zadania i formy organizacyjne państwowych służb geologicznych we wszystkich państwach, w tym oczywiście w Polsce, ulegały zmianom, co jest przede wszystkim odzwierciedleniem zmieniającej się roli geologii w życiu społeczeństw. Zmieniał się także ich status formalno-prawny, nazwy oraz podstawowe zadania służb geologicznych – zarówno o znaczeniu ogólnopaństwowym, jak też związane z mniejszymi jednostkami administracyjnymi poszczególnych państw. Takie zadania, jak gromadzenie i przechowywanie informacji geologicznych oraz badanie

budowy geologicznej ojczyżnych krajów, w tym przede wszystkim systematyczne kartowanie geologiczne – pozostają niezmiennie (Peryt, 1998).

Pozycja Państwowego Instytutu Geologicznego jako instytucji wypełniającej wszystkie podstawowe zadania typowe dla państwowych służb geologicznych w Europie była i jest w pełni uznawana przez wszystkie te służby (np. Podemski, 1998). W 1993 r. Państwowy Instytut Geologiczny został członkiem Forum Dyrektorów Europejskich Służb Geologicznych (FOREGS), a w latach 1997–1998 dyrektorowi PIG powierzono prezydenturę FOREGS-u. W tym czasie istniała też struktura o nazwie EuroGeoSurveys (EGS), której członkami były wyłącznie służby geologiczne krajów należących do Unii Europejskiej; obecnie grupuje ona wszystkie kraje europejskie. Należy podkreślić, że PIG wszedł w skład EGS jeszcze przed formalną akcesją do UE. Oficjalny wniosek w tej sprawie złożył – jako dyrektor PIG – autor tego tekstu w sierpniu 2001 r. i został on zaakceptowany miesiąc później, bowiem i wtedy, i dziś, dla nikogo w EuroGeoSurveys nie ulegało wątpliwości, że PIG-PIB jest modelowym przykładem państwowej służby geologicznej (Jaworowski, 2018).

Na posiedzeniu FOREGS-u w 1993 r. przyjęto dokument definiujący służbę geologiczną – tzw. deklarację hanowerską (Jaworowski, 1999); jednym z sygnatariuszy był ówczesny dyrektor PIG (K. Jaworowski). Deklaracja ta stwierdza wyraźnie, jaka jest misja służby geologicznej – nie zajmuje się ona zarządzaniem, natomiast jako organizacja rządowa ma służyć władzom państwowym i społeczeństwom doradztwem oraz informacją w zakresie zasobów naturalnych i środowiska (Jaworowski, 2018).

Tymczasem projektowana Państwowa Agencja Geologiczna ma, zdaniem Osiejewicz (2018), zarządzać geologią i hydrogeologią, czy też – kompleksowo – surowcami mineralnymi. Ten właśnie atrybut PAG budzi szczególny niepokój, gdyż styk informacyjnych zadań państwowej

¹ Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Rakowiecka 4, 00-975 Warszawa; tadeusz.peryt@pgi.gov.pl.

służby geologicznej z działalnością kapitałowo-biznesową jest niebezpieczny. Co więcej, jako taki nie istnieje w naszej przestrzeni cywilizacyjnej, gdyż – jak to trafnie podkreśla Jaworowski (2018) – *jakkolwiek by się nie nazywały służby geologiczne Ameryki Północnej i Unii Europejskiej, nigdy nie łączą one zadań informacyjnych służby państwowej z biznesem i grą kapitałową, natomiast w naturalny sposób łączą swoją służbę państwową z nauką*. Nie sposób nie zgodzić się także z opinią Jaworowskiego (2018), iż: *oderwany od badań i wiedzy PAG będzie nieuchronnie dryfował w stronę urzędniczo-biznesowej agencji wykonawczej, zajętej bardziej własnymi interesami niż zadaniami istotnymi z punktu widzenia państwa i społeczeństwa*.

Zdaniem Osiejewicz (2018), system finansowania PAG wydaje się być czytelny i sprzyjający realizacji interesów państwa. Innego zdania są np. Komitet Zrównoważonej Gospodarki Surowcami Mineralnymi PAN (https://min-pan.krakow.pl/instytut/wp-content/uploads/sites/2/2018/05/Sta-nowisko-KZGSM-PAN-w-sprawie-PSP_17.05.2018.pdf) czy też Krajowy Sekretariat Zasobów Naturalnych Ochrony Środowiska i Leśnictwa NSZZ Solidarność (<https://www.tysol.pl/a20147-KSZNOSiL-NSZZ-Solidarnosc-ostregapzed-planami-powolania-Polskiej-Agencji-Geologicznej>), zwracające uwagę na zagrożenia płynące z łączenia zadań służby państwowej i wchodzenia w spółki kapitałowe; jak to rekapitułuje Jaworowski (2018), trudno nie dostrzec zagrożeń korupcyjnych w koncepcji powołania PAG. Warto też zaznaczyć, że zastrzeżenia do tworzenia przez PAG spółek kapitałowych oraz nabywania i obejmowania w nich udziałów wyraża także Ministerstwo Finansów, wskazujące na nadmierną niepewność takiego rozwiązania pod względem skutków dla sektora finansów publicznych (<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs/2/12289805/12378494/12378496/dokument346794.PDF>). Zarówno Ministerstwo Finansów, jak i K SZNOŚiL MSZZ Solidarność zgodnie podkreślają, że usprawnienie w uruchamianiu środków pochodzących z NFOŚiGW można osiągnąć bez regulacji ustawowych – innego zdania jest najwidoczniej Osiejewicz (2018).

W ślad za Opinią Rady Legislacyjnej (pkt. 6), Osiejewicz (2018) zwraca uwagę na możliwości przekazywania przez instytut wykonawstwa zadań dowolnemu podmiotowi, co ma dawać pole do korupcji. Nie jest wszakże jasne, dlaczego taka sama możliwość w przypadku PAG-u nie budzi jej obiekcji. Najwidoczniej autorka wyklucza – jak pisze (Osiejewicz, 2018) – *dotychczasową konieczność powierzania poszczególnych zadań z tego obszaru różnym podmiotom gospodarczym i naukowym*. Tymczasem główny geolog kraju M.O. Jędrysek wielokrotnie składał publiczne deklaracje, takie jak np. w trakcie Regionalnej Konferencji Konsultacyjnej PSP w Gdańsku 13.06.20018 r.: *Ona [PAG] ma być tym pierwszym zleceniodawcą dla Państwowego Instytutu Geologicznego, jeśli chodzi o elementy naukowe, a na przykład kartowanie geologiczne jest elementem naukowym* (<https://www.youtube.com/watch?v=KMEdzBiv9nk&feature=youtu.be>). Również w uzasadnieniu do projektu ustawy (na str. 27) stwierdzono, że *PIG-PIB będzie ważnym zleceniobiorcą zadań wynikających z prac PAG*.

Osiejewicz (2018) kilkakrotnie wraca do kwestii tymczasowości regulacji przyjętej w 2001 r., która miała obowiązywać pierwotnie do 31 grudnia 2003 r. Autorka powołuje się przy tym na pkt. 6. Rady Legislacyjnej, która jednak zaznaczyła, że opiera się na stwierdzeniu wnioskodawcy, zawartym w uzasadnieniu projektu ustawy, iż powołanie państwowej służby geologicznej odłożono na

bardziej sprzyjający okres z powodu m.in. złej sytuacji budżetowej. Istotnie sytuacja finansowa państwa była brana pod uwagę, ale nie był to czynnik decydujący, jak twierdzi Osiejewicz (2018), pomijająca słowa *m.in.* i pisząca z powodów finansowych (Osiejewicz, 2018). Sprawa ta została szczegółowo przedstawiona na łamach *Przeglądu Geologicznego* przez ówczesnego głównego geologa kraju (Szamałek, 2003), a także w druku sejmowym będącym uzasadnieniem nowelizacji ([http://orka.sejm.gov.pl/Druki-4ka.nsf/\(\\$vAllByUnid\)/750CFC1A872782F2C1256DBF006934AC/\\$file/2089.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki-4ka.nsf/($vAllByUnid)/750CFC1A872782F2C1256DBF006934AC/$file/2089.pdf)): *Od chwili założenia pełnił on [tj. PIG] funkcje państwowej służby geologicznej i z powierzonych zadań w tym zakresie wywiązywał się bez zastrzeżeń. [...] Utworzenie nowej jednostki, której zostałyby powierzone zadania realizowane obecnie przez PIG, wymagałoby nakładów finansowych rzędu kilkudziesięciu milionów złotych i nie gwarantowałoby jednocześnie, w okresie jej organizacji, wykonywania pełnego zakresu zadań i osiągania obecnej jakości prac. Z tego też względu, biorąc jednocześnie pod uwagę obecną sytuację finansową budżetu państwa, celowy i w pełni uzasadniony jest przedstawiony projekt ustawy, nie wymagający dodatkowych kosztów. Jednocześnie nie znajduje uzasadnienia kontynuowanie powierzenia wykonywania przez PIG zadań państwowej służby geologicznej na czas określony ze względu na to, że okres, na który miałyby nastąpić to powierzenie, jest w tej chwili trudny do określenia*.

Zdaniem Osiejewicz (2018): *Obecnie PIG-PIB zajmuje się głównie działalnością naukową, w związku z czym efektywność jego aktywności w zakresie wykonywania obowiązków służby budzi uzasadnione wątpliwości*. Taka konstatacja – przeciwstawiająca działalność naukową wykonywaniu obowiązków służby – stoi w sprzeczności nie tylko z prawnie określonymi przez Radę Ministrów (Dz.U. 2009 poz. 363) zadaniami PIG-PIB i praktyką jego działania, znajdującą odzwierciedlenie w corocznych, akceptowanych przez GGK, sprawozdaniach z działalności PIG-PIB, ale i z naturą służb geologicznych (zob. Peryt, 2018).

Zastrzeżenia Osiejewicz (2018) budzi fakt, iż: *Charakter działalności PIG-PIB jako instytutu badawczego nie jest jednoznaczny, gdyż wyraźnie łączy on cel publiczny w postaci zapewnienia zaplecza naukowo-badawczego działającego na potrzeby gospodarki z uwarunkowaniami gospodarczymi właściwymi dla działalności komercyjnej*. Tymczasem jest to cecha bardzo wielu służb geologicznych, w tym tych, które jak GEUS czy BGS potwierdzają – zdaniem Osiejewicz (2018) – słusność założeń przyjętych na użytek tworzenia PAG. Dla przykładu GEUS i BGS znaczną część wpływów (w przypadku GEUS to 49% wg raportu za 2016 – http://www.eng.geus.dk/media/18205/geus16_uk.pdf i 43% w przypadku BGS) uzyskują z kontraktów badawczych i sprzedaży usług zarówno samorządom, agencjom badawczym, jak i prywatnym kompaniom i klientom zagranicznym, co zresztą odzwierciedla oczekiwania rządów, że coraz większą część kosztów działalności służby geologiczne będą pokrywać z wpływów z kontraktów badawczych i usług konsultingowych, mimo całej delikatności prawno-finansowej tych działań (Podemski, 1993).

Osiejewicz (2018) powołuje się na przykłady służb geologicznych funkcjonujących m.in. w Danii, Norwegii, Słowenii, Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Kanadzie i Australii, które, jej zdaniem: *koncentrują się nie tylko na zadaniach służby geologicznej – tworzeniu*

i udostępnianiu informacji geologicznej, lecz wspierają również realizację zadań państwa w zakresie gospodarki surowcowej.

Tymczasem pierwsze zdanie na stronie internetowej służby geologicznej USA (<https://www.usgs.gov>) głosi, że celem USGS są badania naukowe, a opis USGS kończy zdanie: *Każdego dnia 10 000 naukowców, techników i personelu pomocniczego pracuje dla Ciebie*. W logo USGS znajduje się słowo *nauka*, a australijska służba geologiczna ma to słowo w swojej nazwie i na stronie <http://www.ga.gov.au/about> – gdzie po scharakteryzowaniu siebie w sposób następujący: *Jesteśmy wiarygodnym doradcą narodu w sprawach geologii i geografii Australii. Stosujemy naukę i technologię, aby opisać i zrozumieć Ziemię dla korzyści Australii*, następuje spis tematów naukowych.

Służba Geologiczna Kanady (<http://www.nrcan.gc.ca/earth-sciences/science/geology/gsc/17100>) to *narodowa organizacja do spraw informacji i badań w zakresie nauk o Ziemi*.

Brytyjska Służba Geologiczna (<http://www.bgs.ac.uk>) koncentruje się na *społecznie użytecznej wiedzy dla rządu oraz badaniach naukowych w celu zrozumienia Ziemi i procesów środowiskowych*. W raportach rocznych (które – co charakterystyczne – są obecnie określane jako *Roczny raport naukowy* – <http://www.bgs.ac.uk/annualreport/home.html>) wyróżnia się dwie grupy pracowników: reprezentujące naukę (obecnie 70% zatrudnionych) i nie-naukę (30%). Według sprawozdania za rok 2014–2015 (w późniejszych sprawozdaniach brakuje tego typu informacji) opublikowali oni 349 prac recenzowanych, a więc obserwuje się stały wzrost (zob. Peryt, 2018 – ryc. 2).

O naukowym charakterze Służby Geologicznej Norwegii, w której ok. 65% zatrudnionych to pracownicy naukowcy, jest mowa we wcześniejszym artykule autora (Peryt, 2018).

Służba Geologiczna Słowenii (<http://prenit.geo-zs.si/geozs/index.php/en/>) to geologiczny instytut badawczy, który dostarcza *informacji o środowisku geologicznym i zasobach naturalnych Słowenii i uczestniczy w rozwoju wiedzy o dawnych i obecnych procesach zachodzących w skorupie ziemskiej*.

Służba Geologiczna Danii i Grenlandii (GEUS) to (wg <http://www.eng.geus.dk/>) *instytucja badawcza i doradcza w obrębie duńskiego Ministerstwa Energii, Usług Komunalnych i Klimatu, której główna aktywność to badania naukowe, konsultacje i kartowanie geologiczne*, dotyczące przede wszystkim Danii i Grenlandii. Około 65% z 343 pracowników to naukowcy, którzy w 2016 r. opublikowali m.in. 128 publikacji w czasopismach międzynarodowych oraz 152 przyczynki konferencyjne z abstraktami i posterami, a także byli autorami 76 prezentacji o znaczeniu ogólnym i popularnonaukowym (http://www.eng.geus.dk/media/18205/geus16_uk.pdf).

Służba Geologiczna Belgii jest częścią Muzeum Królewskiego Instytutu Nauk Przyrodniczych Belgii, który na stronie <https://www.naturalsciences.be/en/science/home> informuje, że jest światowej klasy instytutem badawczym z przeszło 250 naukowcami i współpracownikami naukowymi, a sama służba to kluczowe centrum badań geologicznych i mineralogicznych (<https://www.naturalsciences.be/en/science/do/25/scientific-research/research-programmes/94/>).

Powołana w 1919 r. Czeska Służba Geologiczna (<http://www.geology.cz/extranet-eng>) zmieniała w czasie

organy nadzorcze i nazwę instytucji, ale jej misja pozostała niezmienna: jej statutowym obowiązkiem jest zbieranie, przechowywanie i interpretowanie informacji geologicznych, aby administracja państwa mogła podejmować właściwe decyzje ekonomiczne i środowiskowe. Przedstawia ona wyniki systematycznego, regionalnego kartowania geologicznego wszystkim zainteresowanym osobom. O wydatnej produkcji naukowej tej służby – określającej swój status jako *rządowy instytut badawczy* – jest mowa w innej publikacji (Peryt, 2018).

Służba Geologiczna Finlandii (GTK; <http://en.gtk.fi/>) to organizacja ekspercka – centrum kompetencyjne oceny i zrównoważonego stosowania zasobów geologicznych.

Geologiczna Służba Japonii (<https://www.gsj.jp/en/about/index.html>) składa się z trzech instytutów badawczych, z dwóch zespołów energii geotermalnej (Centrum Badawcze Energii Odnawialnej), centrum geoinformacji (w tym Muzeum Geologicznego) oraz oddziału promocji badań.

Służba Geologiczna Austrii to federalna instytucja służąca rządowi jako centrum informacji i doradztwa w zakresie nauk o Ziemi (<https://www.geologie.ac.at/en/about-us/>). Jej głównym zadaniem jest zbieranie i interpretowanie informacji geonaukowej, a sama służba: tworzy mapy i raporty na temat wszystkich aspektów Ziemi, dedykowanych poszukiwaniu surowców mineralnych, wodom podziemnym, zagrożeniom naturalnym i energii geotermalnej; obsługuje system informacji geologicznej i wspomaga administrację publiczną oraz aktywnie uczestniczy w międzynarodowych projektach badawczych.

Role służby geologicznej Nowej Zelandii pełni Institute of Geological and Nuclear Sciences Limited – GNS Science (<https://careers.sciencenewzealand.org/gns-science/about-us/>), jeden z siedmiu instytutów badawczych Korony, który na stronie informuje: *Nasze zespoły badawcze i zarządzające są oparte na 60% naszego personelu naukowego*.

Niemiecka służba geologiczna (BGR; https://www.bgr.bund.de/EN/Home/homepage_node_en) to Federalny Instytut Nauk o Ziemi i Zasobów Naturalnych – geonaukowe centrum doskonałości, dostarczające neutralnej i niezależnej informacji o wszystkich problemach geonaukowych i związanych z zasobami naturalnymi. BGR prowadzi badania naukowe w zakresie: zasobów energetycznych i mineralnych, wód podziemnych (w tym rozwija metody naukowe polepszające zarządzanie wodami podziemnymi), gleb, składowania odpadów radioaktywnych oraz wykorzystania głębokiego podłoża do magazynowania CO₂ w formacjach geologicznych.

Służba geologiczna Francji, czyli BRGM (*Bureau de Recherches Géologiques et Minières*), którego logo głosi: *nauki o Ziemi dla zrównoważonej Ziemi*, na swojej stronie informuje, że: *badania naukowe, w które są zaangażowane 2/3 personelu, to jedna z kluczowych ról BRGM* (<http://www.brgm.eu/brgm/brgm-french-geological-survey/brgm-french-geological-survey>).

Krótką charakterystykę instytucjonalnych podstaw działania zachodnich służb geologicznych Osiejewicz (2018) kończy stwierdzeniem, że analiza aktów prawnych, na podstawie których działają służby geologiczne na świecie, *potwierdza słuszność założeń przyjętych na użytek tworzenia PAG jako agencji wykonawczej i zaproponowanego dla niej zakresu*. Co prawda stwierdza ona, że *większość z nich [służb geologicznych] posiada własne zaplecze naukowe, dedykowane realizacji ich zadań i mające charakter B+R*, to z niejasnych powodów uważa, że tylko w

przypadku PIG-PIB *spójne prowadzenie działań w zakresie geologii, nie tylko w sferze wykonawczej, ale także właściwej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz promocyjnej, która wpływałaby na pogłębianie wiedzy i świadomości społecznej, jest wysoce utrudnione.*

Jak z niniejszego krótkiego omówienia zachodnich służb geologicznych wynika, to badania naukowe – oczywiście ukierunkowane na zaspokojenie potrzeb i oczekiwań rządów i społeczeństw – są głównym sensem istnienia państwowych służb geologicznych, a nie *spójne prowadzenie działań czy też zarządzanie geologią i hydrogeologią*, jakby to chciała widzieć Osiejewicz (2018).

LITERATURA

GRANICZNY M. 1996 – Służba Geologiczna Hiszpanii (Instituto Tecnológico GeoMinero de España) – organizacja i działalność ze szczególnym uwzględnieniem kartografii. *Prz. Geol.*, 44: 908–910.
<http://en.gtk.fi/>
[http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/\(\\$vAllByUnid\)/750CFC1A8727-82F2C1256DBF006934AC/\\$file/2089.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/($vAllByUnid)/750CFC1A8727-82F2C1256DBF006934AC/$file/2089.pdf)
<http://prenit.geo-zs.si/geozs/index.php/en/>
<http://www.bgs.ac.uk/>
<http://www.brgm.eu/brgm/brgm-french-geological-survey/brgm-french-geological-survey>
<http://www.eng.geus.dk/>
<http://www.ga.gov.au/about>
<http://www.geology.cz/extranet-eng>
<http://www.nrcan.gc.ca/earth-sciences/science/geology/gsc/17100>
<https://careers.sciencenewzealand.org/gns-science/about-us>
<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12289805/12378494/12378496/dokument346794.PDF>
https://min-pan.krakow.pl/instytut/wp-content/uploads/sites/2/2018/05/Stanowisko-KZGSM-PAN-w-sprawie-PSP_17.05.2018.pdf
https://www.bgr.bund.de/EN/Home/homepage_node_en
<https://www.geologie.ac.at/en/about-us/>
<https://www.gsj.jp/en/about/index.html>
<https://www.naturalsciences.be/en/science/home>
<https://www.tysol.pl/a20147-KSZNOSiL-NSZZ-Solidarnosc-ostreza-przed-planami-powolania-Polskiej-Agencji-Geologicznej>
<https://www.usgs.gov>

<https://www.youtube.com/watch?v=KMEdzBiv9nk&feature=youtu.be>
JAWOROWSKI K. 1998 – Rząd – społeczeństwo – świat biznesu a służba geologiczna w XXI wieku. Międzynarodowa konferencja – Geoscience Policy & Resource Sustainability in the 21st Century Delft i Enschede, Holandia, 10–16.05.1998. *Prz. Geol.*, 46: 1004–1007.
JAWOROWSKI K. 1999 – Produkcja geologiczna i produkt geologiczny – dole i niedole służb geologicznych. *Prz. Geol.*, 47: 144–145.
JAWOROWSKI K. 2018 – Głos w dyskusji na temat polskiej służby geologicznej. *Kurier Wnet*, czerwiec 2018, s. 13.
JĘDRYSEK M.-O. 2008 – Od Komisji Kruszcowej do dziś – wybrane zagadnienia z punktu widzenia Głównego Geologa Kraju (2005–2007) [W]: Zagożdżon P., Madziarz M., *Dzieje Górnictwa – element europejskiego dziedzictwa kultury*. Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław.
KOZŁOWSKI S. 1994 – Nowe prawo geologiczne i górnicze oraz zagadnienia państwowej służby geologicznej. *Prz. Geol.*, 42: 1112–1116.
KOZŁOWSKI S. 2000 – Dlaczego Polsce jest potrzebna państwowa służba geologiczna? *Prz. Geol.*, 48: 968–971.
KOŹMA J. 2002 – Państwowa służba geologiczna jako zadanie Państwowego Instytutu Geologicznego. *Prz. Geol.*, 50: 514–518.
NARKIEWICZ M. 2001 – Obecne i przyszłe priorytety polskiej służby geologicznej. *Prz. Geol.*, 49: 206–209.
OSIEJEWICZ J. 2018 – Polska Agencja Geologiczna jako realizator zadań służby geologicznej. *Prz. Geol.*, 66: 402–408.
PERYT T. 1998 – Państwowa służba geologiczna w Polsce – zarys historii (1938–1994). *Prz. Geol.*, 46: 315–317.
PERYT T.M. 2018 – Nauka a państwowa służba geologiczna. *Prz. Geol.*, 66: 475–476.
PODEMSKI M. 1993 – Państwowe służby geologiczne w krajach zachodnich. *Prz. Geol.*, 41: 34–36.
PODEMSKI M. 1998 – Działalność Państwowego Instytutu Geologicznego jako państwowej służby geologicznej – przedmiot i zakres działania. *Prz. Geol.*, 46: 233–239.
ROZPORZĄDZENIE Rady Ministrów z dnia 24 lutego 2009 r. w sprawie nadania Państwowemu Instytutowi Geologicznemu w Warszawie statusu państwowego instytutu badawczego. *Dz.U.* 2009 nr 45 poz. 363.
SZAMAŁEK K. 2003 – Państwowa służba geologiczna. *Prz. Geol.*, 51: 54–57.
WOLSKA H. 2018 – Polska Agencja Geologiczna. Realizacja zadań publicznych poprzez agencje wykonawcze. *Prz. Geol.*, 66: 272–275.
ZARZĄDZENIE nr 34 Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 19 czerwca 1987 r. w sprawie zmiany nazwy Instytutu Geologicznego.

Praca wpłynęła do redakcji 30.07.2018 r.
Akceptowano do druku 6.08.2018 r.